

SZÉKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZÉKELY UJSÁG

Megjelen hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.
Előfizetési ára helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Külföldre egész évre 12 K. — M. kir. postatakarékpénztári csekk- és kliring 10,489 sz. — — — — — Helyközi telecson 15. sz.
Mindenféle díjak Székelyudvarhelyt előre fizetendők.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
BETEGH PÁL
LAPFŐMUNKÁRS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. szám, hova az előfizetések, kéziratok és hirdetések küldendők. Kéziratokat vissza nem adunk. — Hivatalos hirdetések 100 szóig szavankint 6, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet 8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. — Nyilt-tér sora 1 korona

Aki alszik, — az nem él!...

Ezer és ezer ajakról röppen el most ez a jó kívánság: Boldog új évet! Az emberi természetnek sajátos isteni vonása az, hogy amikor nagy események küszöbéhez ér, vagy nagy eseménynek ajtaja zárult be mögötte, elfelejti a haragot, szívéből kitepi az ellenséges érzést és mindenkit szeretettel ölel keblére, mindenkinek jót kíván. Ez a magyarázata annak, hogy ujesztendő napján mindenkinek boldogságot kívánunk.

Az évforduló t. i. igen nagy esemény nemcsak az emberek életében, de az egész emberiségre nézve is. Új reménységnek születését jelenti az új év, új vágyaknak és új munkának a kezdetét. A multnak minden siralmait elfelejtjük, szívünk bizalommal telik meg, várjuk, reméljük a boldogságot és ebben részesíteni akarunk mindenkit.

Mi azonban, a toll hivatásos munkásai ezuttal is kivételt akarunk képezni, s nem egyszerű boldogság kívánattal fordulunk az olvasóhoz, hanem megpróbáljuk lerajzolni a boldogság, a boldogulás útját. Vegyük mindenelőtt számba, mi hiányzik a magyar népnél, mi állja az útját annak, hogy boldog legyen a magyar?

Hiányzik mindenekelőtt az összetartás, hiányzik a kitartás, hiányzik a munkára való készség.

Évszázadok óta valahány nagy embere volt e nemzetnek, kivétel nélkül vallotta, hogy a magyar nép boldogulásának egyetlen akadálya az, hogy nem tud összetartani. Ez az ugynevezett magyar átok. A nemzet nem bírja kivetni testéből a békebontókat; azokat, akik a jó barát álorcájában hintik szerteszéjjel unos-untalan a békétlenség magvait; akik tépdésik az önbizalom gyümölcsét a magyar nemzet fájáról; azokat, akik unos-untalan el akarják felejtetni velünk, hogy a magyar nemzet egy „a népek oceanjában bullámtól vert sziget”. Azokat, akik nyugoti ábrándképeket festenek elének csak azért, hogy amíg ennek szemléletébe elvagyunk merülve, észrevétlenül belopják az országba a nyugati mótelyt, a minden fát megemészítő korhadást. Ez az oka annak aztán, hogy kivesz belünk lassanként a munkára való készség is. A fülünkbe unos-untalan azt a nótát dudolják, hogy ez az ország egy földi paradicsom. Igazuk is van, de a modern paradicsomkertet művelni is kell. Enélkül nem terem az gyümölcsöket.

Nyissuk ki tehát végre-valahára a szemünket és lássuk meg a valóságnak ezt a sivár képét. Nyissuk ki a szemünket és lássuk meg végre-valahára, hogy összetartás, kitartás, munkára való készség nélkül nincs boldogulás, nincs boldog új esztendő.

A mi új esztendei fohászunk imé, mennyire elüt a többiekétől. Pedig hát mi is emberek vagyunk, hanem mi nyitott szemmel élünk s látjuk a bajokat. Mi látjuk azt, hogy ebben az országban a mezőgazdaság csak lassu vánszorgó léptekkel cammog; látjuk azt, hogy az ipar koldusgyerek módjára tengődik; látjuk azt, hogy a kereskedelem testén rut fekélyek vannak. Látjuk azt végül, hogy a nemzetek boldogulásának három fő tényezőjét: a virágzó ipart, a fejlődő mezőgazdaságot és az egészséges kereskedelmet csakis azért nem tudjuk elérni, mert nagyon sokan vannak olyanok, akik ezt a szegény országot hamis illúziókkal táplálják s ringatják dermesztő álmobba...

Az új esztendő küszöbén azért mi nem békés szunnyadozást kívánunk ennek a nemzetnek, hanem valami nagy megrázkódtatást, ami felébreszti álmából s ami elébe tárja a valót.

Nem vagyunk pesszimisták, de ismerjük a multat, járatosak vagyunk a történelemben is. Tudjuk azt is nagyon jól, hogy a gyógyulást mindég operációnak kell megelőznie. Amikor egy nemzetről van szó, akkor mindég a Koránnak az a mondása igaz, hogy „aki alszik, az nem él”.

Nekünk tehát valami nagy eseményre van szükségünk az új esztendőben, hogy ez a nemzet felébredjen. Új esztendő napján azért mink így fohászunk: Add meg Uram Isten ennek a szegény székely magyar népnél az új esztendőben vagy azt a nagy embert, vagy pedig azt a nagy eseményt, ami feltudja őt bódult álmából keltetni, aki bele tudja plántálni a szívébe az összetartást, a kitartást és a munkára való készséget!...

Mult, jelen — és a jövő.

„Multadban nincs öröm,
Jövődben nincs remény,
Hanyatló szép hazám,
Miattad vérzem én.”

A költő lelkének ezen szavakban megnyilatkozott feljajdulása, talán sohasem érzett oly szomorú valónak, mint épen napjainkban.

Ha lapozgatunk nemzetünk bibliájában, a magyar nemzet történelmében, számát sem határozhatjuk meg azoknak a nagy, hatalmas és magasztos eseményeknek, amelyek minden igaz magyar szívet dicsőséggel árasztják el. Tapasztalhatjuk, hogy a világ minden nemzetének nevéhez, összesen sem fűződik annyi felemelő és magasztos, dicső tény, mint a magyar nemzetéhez. De örömet, azt nem találunk sehol. Hiszen minden nemzeti dicsőségünk vértengerből emelkedik ki. A martir halál haltak kiontott vérének, a korrupció és árulás vihara által felkorbácsolt, habzó tengeréből.

Dicső nagyjainknak mindég voltak alacsony jellemű kortársai, akik a hatalom fénykörében való sütkérezhetésért vállalkoztak a

legaljasabb, a legmegvetésre méltóbb cselekedetre is. Akik látszólag szövöttek nemzeti nagyjainkkal azért, hogy azokat, terveik, ábrándjaik és vágyaik kifürkészése után hőhérkézre játszassák. Ezen alacsony jellemű, kores egyének tényeit, cselekvéseit soha senki még a jóságos Isten sem bocsátja meg, mert céljuk nem valamely köz, hanem mindég a legaljasabb magánérdek szolgálata volt.

Miután az időfolyásával párhuzamosan a közélet jelenségei is változtak, a főhatalmat gyakorlóknak megszűnt ama borzalmas jogkörük, hogy egyetlen arcmozdulatuk működésbe hozzák a bakót, napjainkban a korrupció és az árulás is más alakot vett fel; romboló munkáját azonban mint a multban, ma is büntetlenül kifejtheti.

Hiszen pár évvel ezelőtt példátlan brutálitással — katonai karhatalommal — kergettek szét a magyar parlamentet, hogy a nemzeti akaratnak ajkára forrasszák a szót. Kormánybiztosokat küldtek szét szerte a hazában, hogy a hamuban pislogó honszeretetet is kioltásák azok.

A kormánybiztosok csaknem mindenütt vállalkozásuknak megfelelő fogadtatásra találtak. Sajnos azonban, azt is meg kell állapítani, hogy szerte a hazában mindenütt akadtak emberek, akik a kormánybiztosok virgácsot szorongató kezének csókolására képesek voltak, akik szembehelyezkedtek a nemzet egyetemének legszentebb érzelmeivel, szabadság után való töéekvéseivel.

Itt, a székelység ösfészken, ahol napvilágot látott és felnevekedett Bem apó világhírűvé vált kis székely serege, sem történt kivétel. Akadt itten is, még pedig most az egyik legnagyobb autonóm közhivatalunkat betöltő egyén, aki a nemzet elnyomására vállalkozó darabont kormány főispánja-installációján készséges részvételével tündökölt, azért, hogy pár hét múlva boldogan elsőnek tűzhesse mellére a tulipán-jelvényt, s ezen alakoskodásával a korszellem változása mellett is biztosítsa magának a hatalmi polcot, s lehetőséget szerezzen arra, hogy az idők változása mellett is, a hatalom fénykörében sütkérezhessen. Sütkérezhessen akkor is, ha az a fénykör a nemzeti akarat letiprására vállalkozókat, akkor is ha az a nemzet akaratának apostolait övezi körül.

A béka természeti szokásaival bíró, s egész légiót kitevő férfiak képezik a magyar nemzet testén élősködő legveszedelmesebb betegséget. Mert ez a kór a betegség valódi szimptomáját nyilvánosságra jutni nem engedi azt mindig hamis színbe tünteti fel, s mert nincsen a világnak oly híres belgyógyász, aki a hamis szimptomák mellett, a betegséget tudná meggyógyítani. Ez a szomorú jelenség aztán az oka annak, hogy a magyar nemzet erejében nap-nap után fogyatkozik s a végkimerülés előjeleit képező sorvadásban szenved.

A magyar nemzet sorvasztó betegségét csak operative lehet kigyógyítani és pedig akkor, ha a betegség fészket könyörtelenül kímetszük a testből s egyszer, és mindenkorra lehetetlenné tesszük annak terjedését.

Ily operatív ténykedés lenne az általános titkos és községenként gyakorlandó szavazati jog. Az volna a mai megyei önkormányzati rendszer oly értelmű megváltozta-

tása, hogy a vármegyék passzív választói jogosultsága a megyei és községi tisztviselők és alkalmazottak egyikének se legyen, tehát megyebizottsági tagságot azok egyike se viselhesen.

Az általános és titkos szavazatjog ha az a községenkénti szavazással párosul, kizárja, lehetetlenné teszi a korrupciót, a megvesztegetést és a hivatalos presszió hatásának érvényesülését s így elérheti a nemzet azt, hogy képviselőiben valódi meghamisítatlan akarata nyilatkozhatik meg.

A megyei önkormányzat említett módon való reformja pedig megteremti azt, hogy a tisztviselői kar előtt csak egy cél, csak egy érdek, a nép érdekének szolgálata fog lebegni s a mai felsőbb kegyek vadászatát kifejező veszedelmesen szomorú állapot, megszűnik.

A mai rendszer, amidőn minden eszközt azon célra használnak fel, hogy a vármegyei tisztviselőkből összetoborzott s a felettesek kényének kiszolgáltatót megyebizottsági tagok a mindenkor kormányoknak dicsőítményeket zengjenek s hogy meghamisítva a népmilliók érzelmeit és akaratait, oly látszatot teremtsenek, mintha a kormányok javaslatait, cselekvéseit a nép rajongó lelkesedéssel fogadná és azokért lelkesednék.

A mai rendszer mellett a megyei tisztviselők hibái, mulasztásai, ha azok a nép érdekeit és nem a hatalomét sértik, sohasem esnek oly súlyos beszámítás alá, mintha a hatalom ellenére a legesekélyebb mérvű és lényegtelen ügyeket sértést követik el. Hiszen csak a közelszűltben is a székelyudvarhelyi járás egyik jegyzője függelemért miatt felfüggesztetett állásától, s jöllehet utóbb a nép számtalan sérelmével állott elő, a felfüggesztés megszüntetett. Vajjon a panaszolt sérelmekért elégtételt nyert-e a közönség és a panaszba tett cselekmények vizsgálat tárgyává tetettek-e? A panaszba tett cselekmények egyenlő sulyos természetűek voltak. Egy asszony sirva panaszkodott a vármegyeház táján, hogy a felfüggesztett jegyző minden bírói felhatalmazás nélkül végrehajtást vezetett ellene s ágyne-műjét foglalta le egy saját jogtalan követelesének fedezetére.

A mai rendszer mellett sok minden meg történhetik. Megtörténik oly eset is, hogy alátvizsgálatot rendelnek el. Mértőldekről összehajtatják az állatokat, számtalan embert elvonnak a munkától, de az, aki hivatalból megjelenni köteles, megsem jelenik a kitűzött időben, hanem az elrendelt vizsgálatot csak napok után az országos vásáron foganatosítja stb.

Ez azonban nem büntetendő visszaélés a hivatalos hatalommal, hiszen csak a népnek szerez kiszámíthatlan károkat.

A lapok nyilvános ellenőrzését, kitiltással lehetetlenné teszik. Talán a nép érdekében!? Oh dehogya...

Rendeletek jelennek meg, hogy ennek, vagy annak a lapnak a terjesztését tüzzel-vassal meg kell akadályozni. Talán a nép érdekében!? Oh dehogya, hiszen a népnek egyenes érdeke, hogy felvilágosítottassék; hogy ősidők óta mesterségesen lezárt szemre felnyitassék; hogy tanuljon; hogy ismereteinek gyarapításával a létküzdelmeket könnyen felvehesse és megvívassa. Már pedig nincsen oly lap, amelyből tanulni ne lehetne valamit, a betű nem öl, hanem fetelevenít.

Eddig sajnosan kellett éreznünk, hogy a társadalom külön katonai, külön polgári becsületet teremtett meg, s most a székelyek is fészken a becsület egy újabb disztinkciója született meg. Ezentúl az is becsületbeli válság fal lesz, hogy vajjon ki melyik lapot olvassa.

Hisszük azonban, hogy ez az újabb balga becsületelmélet, nem lesz örökéletű, mert hiszen ebből furesa epizódok támadhatnak.

Midőn az alma megéri, előbb-utóbb lehull a fáról. Ha valamely társadalmi szervezet elérkezik az érés fokára, okvetlen eléri azt a vég, a megsemmisülés. Hiszen a világot uralgó Róma, Velence hatalmai is megszűntek. Napoleon trónja romba dőlt s a világhódító Nagy Sándor hatalma is a mulasztás kőfátyolában mindinkább halad a feledés éjfelébe.

A mai közigazgatási rendszer is halad, rohan a megérés, a megsemmisülés felé, s talán itt volna már az ideje, hogy a nép jókértélhez illő módon rázná meg a fát, állana talpra s a közelgő választásokon a képviselőkből számúzné a tisztviselő bizottsági tagokat s tenné azzá a vármegyei autonómiát, önkormányzatot, aminek annak tulajdonkép lennie kellene. Ezzel nyernének a tisztviselők is, mert fel lennének oldva az alól, hogy meggyőződésüket, elveiket parancsszóra változtatniuk kelljen nyerno a nép, mert akarata valóban és tényleg megnyilatkozhatna.

Tizenhét esztendő...

Az idő, hogy eljár... Tizenhét esztendő — hátunk mögött van már!... Bizony a „Székely-Udvarhely“ című lap a tizennyolcadik évfolyamot joggal irhatja homlokzatára. Hiszen sok keserű csalódás, visszavonás, méltatlan bántalmak, sőt a legféltlenebb üldöztetések ellenére is él és a tizennyolcadik évben sem akar meghalni, amint hogy a nyomtatott betű a jelenkor élő lelkiismerete és a jövő történetének megőrzítője nem halhat meg, mert e lap születésétől fogva a székelység becsületes jogaiért, igazságos érdekeiért küzdött tizenhét keserves esztendőn át és hazafias lelkesedéssel kibontott zászlóját e hosszú idő alatt, még egy pillanatra sem hagyta el hűtlenül, mint azt mások önhasznukért megtevék...

Némi büszkeséggel, de határozott önérettel viszont megállapíthatjuk, hogy e lap előfizetői közül ma is sokan vannak, akik 17 év óta mellettünk szakadatlanul kitarotnak. S ez hálás elismerésünkön kívül, fényes tanúsága nyílt, őszinte magatartásunk, helyes irányú törekvésünk megbecsüléseik. De világos bizonyítéka annak is, hogy a hatalomra jutottak példátlanul botor üldöztetésének semmi alapja nem volt és ma sincs.

Tizenhét esztendővel ezelőtt, mikor a „Székely-Udvarhely“, mint Udvarhelyvármegyében első rendes és rendszeres újság zászlót bontott, sokan azok közül, kik ma oly nagy hatalmi polcon pöffeszkednek és e lapot — saját énjük nagyságát fitogtatni és előtérbe akarván tolni — könnyelmű, gyerekes pózzal, kicsinyeskedő felfogásukból kifolyólag — mumusként állítván fel a külvilágban öreg és beteges főispán hajdan oly keménynek hirdetett szivtelenségét, félelmetes erőszakosságát — balga módon üldözik, akkor talán még hátulgombolós bugyogót viseltek. Tehát alig emlékezhetnek amaz örömteljes időkre, mikor a „Székely-Udvarhely“ 1894. december 25-iki megszületése az egész vármegye közönségét és az Udvarhelyvármegyéből országszerte szétszóródott székely honfiakat önérettel, büszkeséggel töltötte el. Igen, mert felvirradott idehaza és kisütött a kultúra, a felvilágosodás napja és nem kellett más vármegyébéli székely testvéreik előtt többé pirulniok, hogy ott, hol a kulturának oly sok felszentelt csarnoka állott akkor is, a hírlapirodalom terén teljes sötétség van. Örvendeztek, a lelkes üdvözlétek garmadába gyűltek, hogy végre-valahára nekik is van lapjuk és ők is élvezhetik a szülőföldi szabad sajtó áldásait, melyet pótolni, helyettesíteni, ma sem lehet semmi mással.

Akik ezt az időszakot érett ésszel, férfias komolysággal mérlegelni tudják és végig tekintenek a „Székely-Udvarhely“ 17 éves

multján, azok a mondvaesinált merész rágalmakat, gyerekes csintalansághoz hasonló kiszólásokat — ha azok a hivatali állás sok színű köpenyében vannak is burkolva — csak megmosolyogják, és azután véleményüket nekünk bizalmas körben őszintén, leplezetlenül elmondják s bennünket anyagi és szellemi támogatásuk hazafias biztosítása, felajánlása mellett, — további rendíthetetlen kitarásra buzdítanak...

Megvalljuk őszintén, már-már ingadoztunk, hogy vajjon a különben ellenünk mesterségesen és minden alapos ok nélkül a legnagyobb vehemenciával szított hatalmi üldöztetésekkel szemben, lesz-e elég erőnk megküzdeni és a döntő csatát sikeresen kivívni akkor, midőn kitűzött programunk teljesítése, becsületes szolgálata mellett, még az önfenntartás keserves harcát is harcolnunk kell, mert elvakult ellenségeink erre lépten-nyomon kényszerítenek s így tulajdonképpen, mind a két kezünkben állandóan a védő és küzdő eszközök pajzsával harcolunk? Vajjon fizikai erőnket a fejünkre zúdított mérhetetlen epéskedéssel telített méltatlan rágalmak, nem fogják-e kimeríteni, megőrölni és arányban áll-e küzdelmünkkel polgártársaink anyagi és szellemi támogatása, áldozatkészsége?

E gyötrő tépelődéseink közepette — miért tagadnók — volt olyan pillanat, melyben elgondoltuk, hogy a küzdelemmel felhagyunk és a „Székely-Udvarhely“ 17 éves sziszifusi harcát véglegesen lezárjuk. Ugy gondolkodtunk, hogy elvégre is nekünk, önmagunknak legkevésbé sincs szükségünk az ellenségeinktől uton-utfélen üzött — hatalmi aszisztenciával támogatott — galád rágalmak ártatlanul történt elszenvédésére, pusztán hazafias magatartásunk miatt. És ha még ez volna!? De ezen kívül a leghiványabb misztifikációkról, a legneveltebb viselkedésekről adhatnánk számot más téren tapasztalt embertelen vadságokról is, a melyek ugyan hátmögött, azonban könnyen észrevehető formákban lejátszódnak... Ugy, hogy önként jön az a gondolat, nem hiába esik össze e lap születésének évfordulója a Megváltó világra jövetelével, mert a krisztusi szenvedésekből nekünk is bőven kijutott...

Többeket megkérdeztünk. Másoktól is hallani akartuk azt, amiről mi legjobb hitünk szerint meggyőződve vagyunk. Megkérdeztük vajjon nem mi vagyunk-e a hibások? És a pár atlanul, elfogulatlanul ítélő közönség azt felelte: előre, a bűnösök azok, kik az igazságért becsülettel harcoló lapot üldözik, mert tiszta fénye bevilágít a gonoszok sötét tanyájára és tisztító tüzével leperzseli a pókok s más élősdiek bakteriumokat tenyésztő tanyáját. Ez őszinte vélemények előtt meg kellett hajolnunk, mert arról győzték meg, hogy a „Székely-Udvarhely“ további fennmaradása most még nagyobb köz-szükséglet, mint valaha volt. Hiszen ha a legintenzívebb ellenőrzés mellett is oly szembeötölő visszaélések, törvénytíprások fordulnak elő, mi lenne akkor, ha a legkisebb ellenvélemény nélkül grasszálnának azok, kik — úgy látszik — erre természetükkel kifolyólag munkálkodnak!? Hova fajulnának el a most is elszomorító állapotok!?

Tizenhét év hosszú idő. Sok keserűség üli meg azalatt bármelyik vidéki újságíró lelkét. Különösen akkor, ha szemet hunyni nem szokása a bűnök és visszaélések fertőjében lubickoló élősdiek közártalmu munkálkodásai felett. Nem lenne csoda tehát, ha erőt és egészséget emésztő kemény küzdelmeinkben, végkép lehanyatlanánk.

És ha mégis az igazi hazafiak lelkesítő buzdításaiból erőt merítve, tovább küzdünk, annak okát mindenki megtalálhatja Demeter Dénes barátunk szózszerű gyönyörű költeményének mély értelmében, a melyet e lap tiz éves jubileumára írt és a mely így szól:

Tenge
Ezefő
Honsz
Hol j
Árbo
És e
„Szék
... C

Ment
Szirtj
Ezer
Serg
Bár v
S a
Nem
Ma i

Száll
Hisz
Belát
Ami
Csak
Ninc
Mint
Pusz

Száll
S ne
„Vel
Nem
De v
Ne k
E ho
„Itt

Továb
cél megva
hazafiak h
törekvés
faj megtar
függ. Mi
kik a Szé
hatjuk —
E hazafias
letbeli kö
és igaz sz

minden e
barátaink
veszélytől
hazát, s a
véries egy
vállvetett
szá adásg
ges eszm

— A
nyolcas
minden e
ból teszt
suth Fe
feltizenke
uti körhe
nálnak K
zért az i
viselő fo

— I
a közbe
van szó,
mában,
hámosko
szüntet
cadi S a
rendőrsé
modoru,
vadás ig
részesül
valója:
kapitány
történt
géért ug
vezető r
sét fejez
sunk, ő
merés u
azt a na
tány irá
sen igaz
ama kij
selőre k
ség, de
kelyek
igazság

—
város k
órakor
több új

Tengerre szállt a kis sajka
Ezelőtt tíz évvel,
Honszerem fényét hintve,
Hol járt szerze-széjjel
Arbocán egy drága zászló
És e jelszó rajta:
„Székely népert élni, halni“
... Csak tovább kis sajka.

Ment a sajka; sok veszélynek
Szírtjébe ütközve,
Ezer ármány, rossz akarat
Sergével megküzdve.
Bár változott a legénység
S a kapitány rajta,
Nem merült el a tengerben —
Ma is száll a sajka.

Száll... Oh szállj is te kis világ,
Hisz' még messzi a cél,
Beláthatlan távolban az
Amiért születél.

Csak épp' vagyunk, de a létünk
Nincs biztosítva még,
Mint hulló lomb és falevél —
Pusztul a székelység.

Szállj hát tovább tíz év után
S ne szüj meg hirtelen:
„Veled az Ur, te székely nép!“
Nem szabad csüggedni.
De vedd kezéd a munkára,
Ne késsél, gyorsan fel:
E hon tied, örökséged,
„Itt élned, halnod kell!“ ...

Továbbra is ez marad programunk. E cél megvalósításához kérjük az igazi székely hazafiak hathatós támogatását és becsületes törekvését, mert e föld, e szegény, de szívós faj megtartása tőlünk, a mostani kor fiától függ. Mi vagyunk az utolsók, a legutolsók, kik a Székelyföldet a székelyeknek megtartadjuk — Bethlen István gróf szavai szerint. E hazafias célhoz pedig mindenkinek becsületbeli kötelessége csatlakozni, aki magyar és igaz székely!

HIREK.

Boldog újévet kívánunk e lap minden egyes olvasójának, jóakaróink- és barátainknak. Óvja Isten övéikkel együtt a veszélytől! Áldás és békeség szállja meg a hazát, s annak fiait az összetartás, a testvéries együtt érzés szelleme hassa át, hogy vállvetett erővel kiküzdjék a magyar száradsgárc által felszárított szentséges eszméket.

A Kossuth-párt újéve. A negyvennyolcas függetlenségi Kossuth-párt, mint minden évben, az idén is az újév alkalmából testületileg keresi föl pártvezérét, Kossuth Ferencet. A párt tagjai heifőn delelőit féltizenkettőkor gyülekeznek a párt Andrássy-utí körhelyiségében, ahonnan testületileg vonulnak Kossuth Ferenc lakására. A pártvezért az idén Gál Sándor országgyűlési képviselő fogja üdvözölni.

Dr fardádi Sándor László. Arról a közbecsülésben álló derék tisztviselőről van szó, a kiról lapunk folyó évi 89-ik számában, a hírhedt Katonai-féle országos székhámskodások leleplezése és szerezés megszüntetése alkalmából említett tettünk. Fardádi Sándor László dr. budapesti államrendőrségi kapitány, ez a kiválóan kedves modoru, talpig uri ember, a tisztviselői hivatás igazi mintaképe, újabb elismerésben részesült, még pedig saját közvetlen felelősvalója: Boda Dezső dr. székesfővárosi főkapitány részéről. A Kereskedelmi Bankban történt csalás ügyében kifejtett tevékenységért ugyanis Sándor László dr. osztályvezető rendőrkapitánynak írásbeli elismerését fejezte ki. Székely honfitui ragaszkodásunk, őszinte tiszteletünk e hivatalos elismerés után, még inkább erősödött. Erősítette azt a nagytekintélyű államrendőrségi főkapitány írásbeli dokumentuma, mellyel fényesen igazolta, hogy a „Székely-Udvarhely“ ama kijelentése: „Az ilyen kiváló főtisztviselőre büszke lehet a fővárosi államrendőrség, de büszkék vagyunk mi magunk székelyek is“ — kétségtelen valóság, tényleges igazság. Ez a mi örömünk oka.

Városi közgyűlés. Székelyudvarhely város képviselőtestülete tegnap délután 3 órakor rendkívüli közgyűlést tartott, melyen több ügyet elintéztek.

Házi-ipari tanfolyam. Holstein Matild székelykereszturi ingyenes házi-ipari tanfolyamát közelebbről a készített szép munkák kiállításával fogja berekeszteni és azután Székelyudvarhelyi fog hasonló tanfolyamot nyitani a vármegyeház sorozó termében.

Erdélyrészi orsz. kirakóvásárok. 1912. január hó 1-én Nagybaczon, 2-án Alparét, Egerhát, Körösbánya, Makfalva, Maroscsucs, 3-án Kisapold, Moes, Somkerék, 7-én Csik-szepviz, 8-án Csokmány, Kezdivásárhely, Köhalom, Küküllővár, Nagyszében, 9-én Hadad, 10-én Kolozsvár, Rađnót, Vajdarcse.

Méhészeti tanfolyam. Az udvarhelyvármegyei méhészeti egyesület a földművelésügyi minisztérium segítségével január havában méhészeti tanfolyamot tart.

Karacsoni fillérestély. A polgári önképző és segélyező-egylet karacsoni fillérestelye mellett sorakozik a multakban tartott sikeres estélyekhez, melyeket Fischer Ferenc rendező bizottsági elnök szorgalma evék óta produkált. A nagy számban összegyűlt közönség ezuttal is jól mulatott. Egyrészt az ügyesen összeállított műsor tetszessel, sőt fanyes sikerrel történt előadása, másrészt a mulatság keretében illesztett bohókás apróságok nyújtottak szórakozást. A szereplők között természetesen Fischer Ferencné volt ezuttal is a színjátszás központja, aki körül sikerrel csoportosultak a többi új műkedvelők. Hermann Elíz első fellépésével meglepte a közönséget. Kellemes hangja és játéka egyenlően tetszett. Bodrogi Balázs pedig egészen otthonosan érzi magát s mókáival szerzett sok derűtséget. Ugyszintén Nagy Lajos is az ő Timsó Mihályával, valamint Loschdorfer Jenő első fellépésével sikert aratott. A másik egyfelvonásos darabban Jakabos Róza ügyeskedett az anya szerepében, Málviánszky Proska pedig biztosan megállta helyét. A sikert biztosították Bartók Ágnes, Szombatfalvy Margit, Vass M. riska. Bodrogi az apa szerepében kitűnő volt, ugyszintén Loschdorfer is. Az estély összes bevétele 553 K volt, a melynek felé tisztá jövedelemként marad az egyesület javára. Felőlfizettek: Dr. Valentsik Ferenc orsz. képviselő, az egylet elnöke 9 K, Csillag József 4 K, N. N. 3 K, ifj. Solymossy Lajos 3 K, Dr. Konez Lajos, Fernengel Gyula, Ferenczi Béla 2—2 K, Rudnyák Péter, Benedek Géza, Gyerkos Mihály, Ferenczi Ferenc, Györffy Domokos 1—1 K, özv. Holsteinné 60 f, Fehér Jenő, Apfelbaum Antal 50—50 f, Papp Dénes 20 f, egy ismeretlen 1 K. Fogadják az egyesület hála-köszönését. A legközelebbi fillérestély igen érdekes és változatos műsorral január 9-én lesz.

Boldog újévet!

Nagyrabecsült vendégeinek és jó barátainak boldog újévet kíván BARKÓCZY ALBERT vendégfőnök.

Mélyen tisztelt vevői-, megendelőinek és jóakaróinak a legboldogabb újévet kíván BALÁZS KÁROLY butorkereskedő.

GÁL JÁNOS UTÓDA fűszer-, festék- és csemegekereskedő cég tulajdonosa összes nagyérdemű vevőinek és jó barátainak boldog újévet kíván.

Igen tisztelt vevőiknek és jó barátainknak boldog újévet kívánunk GÁSPÁR és PAPP fűszer- és csemegekereskedők.

Nagyrabecsült összes vevőinek és jó barátainak a legboldogabb újévet kíván SZENKOVITS JÁNOS UTÓDA férfi és női divatruháza.

A nagyérdemű közönségnek boldog újévet kíván a Royal-mozgófénykép színház igazgatósága.

Közönség köréből*

Tekintetes Szerkesztő Ur!

Nem akartunk hírlapi polemiait provokálni, de mert Biró Áron lelkészünk vesztül eldobta a sulykot, kénytelenek vagyunk a helyes és tiszta közvélemény érdekében a replika-jogával élni.

Lelkész ur a fennálló törvények és szabályzatok köteles megtartására való felszólításunkat és az egyházközség tagjainak azon régi, nemes és tiszteletreméltó törekvését,

*E rovatban minden közérdekű felszólításnak helyet adunk a beküldő felelősségére Szerk

hogy iskolánkban az Urnak hivatalosan elbocsátott szolgálója plántálja a fogekony gyermeki lelkekbe vallásunk igazságainak öntudatos ismeretét; hogy a föld rögéhez tapadt egyszerű székely népnek is legyen legalább a tiszta hit révén része magasabb örömökben — mindig kulba ejti a levitázással. Alapos tanulmány tárgyává tettük e szót „Levita“, de úgy jártunk, mint az Arany Janos bírójá, — cserben hagyott minden tudományunk. Mert ennek a szónak „Levita“ sem egyházi, sem világi kodexben sem hire, sem hamva. Biró Áron lelkész úgy magyarázza, hogy a lelkész helyett hittant kell tanítsion, szava az egyházügyeiben nincsen, fizetés neki nem jár.

Mi azonban, mint a község és egyház fenntartói, Árvátfalván csak községi tanítót és ref. énekvezért akarunk ismerni, így szól az egyház és a politikai község iskola-atadási „Szerződés“-e is. Most értjük, hogy mire jó a levitázás, de abból tovább nem kérünk. Hogy a papi tanács Önt a hitoktatás alól felmentette, arról értesültünk. De hogy a kir. tanfelügyelő, a közig. bizottság és a nagymélt. vallás- és közokt.-ügyi minisztérium olyan itéletet hozott volna, hogy Árvátfalván a hitoktatás a „Levita kötelessége“: ezt lelkész ur bizonyosan az ujjából szopta.

Azt írja ön, lelkész ur, hogy türelme-fogytán van; no hát a miénk meg egészen elfogyott. Tovább az egyház ügyeit, a mi mellőzésünkkel csak úgy kutyafutásban nem kezeli lelkész ur! Az egyház pénzkészletét kinek a tudtával és beleegyezésével helyezte el a Zalogházban? Előttünk hányaveti felfuvalkodoit, hatalmaskodó modorával nem imponál. Tudjuk mi is, hogy mi a köteles tisztelet szerény hódolat és azt is tudjuk hogy azt minden önzetien, hivatásának elő tisztviselő megérdemli anélkül, hogy az egész Erdély ismerné tevékenységét. De ilyesmirel Ön ne mesézzon; ezt egy kitűnő parochiával bíró lelkész nem a garas után való — futkározással és zálogügyletek lebonyolításával szerzi meg. Mit mond a hegyi beszédben nagy Mesterünk? „Senki sem szolgálhat két urnak. Mert vagy az egyiket gyűlöli és a másikat szereti, vagy az egyikhez ragaszkodik és a másikat megveti. Nem szolgálhattok Istennek és a Mammonnak. Mert a hol van a ti kincsetek, ott van a ti szívetek is.“ (Máté: 6, 21, 24) Templomi szószék és Zalogházi pult egy kalap alatt rosszul fest.

Két és fél éve annak, hogy az árvátfalvai énekvezéri hivatal szolgálati jogviszonyai vitális kérdést képeznek és ez idő óta Ön — ha tudja is, hogy a papi tanács folfogja menteni — ügybu galomból miért nem tanította a vallást, a minek gondozása első ízben az Ön feladata?

És most miért jár ide hitoktatni a patkfalvi lelkész!?! Miért nem Ön!?! Legyünk őszinték: mert nincs fizikai ideje a Zalogház miatt. Önnek kellene az egészséges keresztényies társadalom kialakulását szóval és cselekedettel munkálni; nem pedig egy család megélhetésének forrását elzárni az által, hogy a Zalogházban egy állást lefogal. Holott erre ráutalva nincs és a jövedelem vadászat kellemetlen látszatát keltve, papi méltóságának egyenesen árt vele.

Különbben a beigért ajtópert teljes nyugalmmai és nagyérdeművel várjuk. Ott lesz aztán majd esattanó!... De siessen az a sajtóperrel, mert már ugys régen vágyódunk a székely fővárosba, hol esküdt polgárlársaink előtt szívünk-lelkünk évek óta felgyülemlett keserveit kiönthessük.

Még egyet tiszteletes ur. Ugy-e bár mikor a kepe értéke lett kiegészítve állami hozzájárulással, akkor a kalongya buza stb. értéke minimumra volt becsülve; most pedig mikor a kepe értéke fizetődött ki, akkor ugyanaz a kalongya buza stb. maximumra? És mi nem találunk ebben irigyelni valót, törekedtünk, hogy lelkész urra minél előnyösebb legyen a kepe megváltás; s mikor a presbyterium Önt a napokban tisztességtudóan kérte, hogy az egyház alkalmazottait ki kellene fizetni — a már hetek óta Önhöz érkezett államsegélyből, — izléstelen hőkődéssel rendeli a megyebírónak, hogy „a tanítóknak csak a régi díjlevél szerint fizetünk“, az az „sehogysem, mert még lehet le is lesz foglalva“. A presbterekek pedig foghegyről veti oda, hogy „hiába okoskodnak, mert a mit én akarok, annak kell lenni“.

Hát cudarul állunk, tanácstalanul és cudarul az bizonyos. Tépi is a lelkünket fájdalom és keserűség, az is bizonyos!

Több egyháztag.

